

Dolar için dikkat çeken öngörü: 5 liranın altına inmesi normal

3 yıllık YEP ile yeni bir ekonomik sürece girildiğine dikkat çeken Albayrak Grubu CEO'su Doç. Dr. Bolat, atılacak adımlarla önümüzdeki bir kaç ay içerisinde doların 5 liranın altına inmesinin son derece normal olduğunu belirtti. Bu süreçte bankaların faiz oranlarını aşağıya çekmek zorunda kalacağına da vurgu yapan Bolat, piyasalarda da finans akışının başlayacağını söyledi.

Abone Ol

Google News

Haber Merkezi

01 Ekim 2018, 15:21

Son Güncelleme: 02 Ekim 2018, 18:32

Gerçek Hayat

Yeni Ekonomi Programı ile dolar 5 liranın altına görebilir.

YORUM

PAYLAŞ

MÜSİAD eski genel başkanı ve Albayrak Grubu CEO'su Doç. Dr. Ömer Bolat, Yeni Ekonomik Program'ın piyasalara olumlu yansıdığını ve yıl sonuna doğru olumsuz etkilerin yavaş yavaş geçeceğini söyledi.

Gerçek Hayat dergisinin sorularını yanıtlayan Bolat, acil atılması gereken birkaç adım olduğuna işaret ederek, kamu kurumları ve belediyelerin özel sektöre olan borçlarının acilen ödenmesi ve finans kesiminin reel sektöre kredi musluklarını bir an önce açmasının piyasalara can suyu olacağını ifade etti.

Bugün yaşadığımız ekonomik sorunların ne kadarı yapısal, ne kadarı güncel gelişmelerden kaynaklanıyor? Bunu nasıl ayrıştırabiliriz?

Türkiye ve gelişmekte olan piyasalar dediğimiz gelişmekte olan ülkeler son bir senedir bir finansal kur atağı altındalar. Bu kur atağının ortaya çıkmasının çeşitli sebepleri var. Amerika Merkez Bankası 2016 ve 2017 yıllarında üçer defa faiz artırımını yaptı. Bu yıl içinse 4 defa faiz artırımını yapacağı anlaşılıyor. Nitekim daha dün 0.25'lik bir faiz artırımını daha yaptı. Bu da Amerikan dolarına, dolar temelli tahvillere değer kazandırdı ve sermaye gelişmekte olan ülkelerden Amerika'ya doğru akmaya başladı. Bu süreçten biz de diğer ülkeler gibi olumsuz etkilendik.

İkinci olarak Trump yönetimi Mart ayının ortalarından itibaren önce dış dünyadan ithal ettikleri çelik ürünlerine yüzde 25, alüminyum ürünlerine yüzde 10 ek gümrük vergisi koyma kararı aldı. Hemen akabinde de önce Çin'den yaptığı 34 milyar dolarlık, sonra 50 milyar dolarlık, en sonunda 200 milyar dolarlık yeni ürünlerin ithalatına ek vergi koydu. Çin de misilleme yaptı. Mart ayından bu yana olan bu süreç dünya ekonomisinde mali piyasalarda bir belirsizlik ve sarsıntı meydana getirdi ve bu da doların değer kazanmasına, gelişmekte olan ülkelerin para birimlerinin değer kaybetmesine yol açtı. Biz de bu süreçten etkilendik.

Albayrak Grubu CEO'su Doç. Dr. Bolat

Yapısal sebepler var mı?

Türkiye ekonomisi ve Türkiye siyaseti üzerine olan gelişmeler. Türkiye ekonomik açıdan son 16 yılda yüzde 5.7 yıllık büyüme oranı sağladı. Özellikle 2017'de yüzde 7.4 ekonomik büyüme sağladı. Hane halklarının harcamaları, kamunun tüketim harcamaları ve bir miktar özel sektör yatırım harcamaları ile bu büyüme elde edildi. Harcama çok, tasarruf az, diğer taraftan da finansman noktasında özel şirketler ve özel şirketleri fonlayan bankacılık sisteminde borçlanma limitleri aşılmaya başlandı. Özel kesimin finans kesimiyle beraber 300 milyar doların üzerinde dış borçlanması söz konusu. Bu tabii yapısal problem çünkü sonuçta başkasının para birimi ve o başkasının para birimi değer kazandıkça sizin para biriminiz değer kaybediyor ve bu borçların geri ödenme ihtimali azalıyor, risk artıyor.

Burada bir dış müdahale de oldu herhalde?

Evet, yabancı kredi derecelendirme kuruluşları Standard&Poors ve Moody's, Fitch Ratings ardından Türkiye'nin borç tablosunu öne koyarak olumsuz raporlar yayınlamaya ve kredi notumuzu indirmeye başladılar. Bunu başka hiçbir ülkeye yapmadılar. Son 4- 5 ay içinde 15'e yakın rapor yayınlama ve kredi notu indirimi gerçekleşti. Bu anlaşılabilir bir durum değildi. Ayrıca Türkiye'nin karşılaştığı bugünkü finansal kur atağının arkasında siyasi sebepler de vardı: Türkiye'nin dış politikada milli ve bağımsız politikalar izlemek istemesi, Avrupa Birliği ile başta FETÖ terörü olmak üzere genel politikalarda ayrı düşmeye başlaması ama özellikle ABD ile FETÖ, PKK ve terörle mücadele, Suriye'de PYD, YPG meselesi, S400 alımı, F35'ler konularında görüşlerimizin ayrışması... Bu da bugünkü siyasi yönetim ve liderliğe karşı bir mücadele zemininin oluşmasına sebebiyet verdi. Bu süreci biliyorsunuz, 29 Mayıs 2013 Gezi olaylarından başlayarak, 17- 25 Aralık yargı darbe girişimi, Kobani ayaklanma girişimi, HDP'nin parlatılması, 15 Temmuz 2016 darbe girişimi, en sonunda referandumda taraf tutma ve 24 Haziran seçimleri. Yaşın antidemokratik girişimler ve seçim tekniğinin yaşınluğu ekonomi

seçimleri... Tugay antidemokratik genişletme ve seçim takvimlerinin yoğunluğu, ekonomiyi açısından bir belirsizlik tablosu, bir risk tablosu olarak mali piyasalara enjekte edildi adeta. Bu tablo karşısında Türkiye'ye yönelik özellikle de borç geri ödeme algısına yönelik bir olumsuzluk yurt dışından pompalanmaya çalışılınca, Temmuz ayı sonunda ve Ağustos ayı başında yaşadığımız finansal kur atağı ve ekonomik türbülansla karşı karşıya kaldık.

Beton ekonomisi söylemi yanlış

Ekonomimizin katma değerli üretimden ziyade tüketime yönelik olduğu yönünde eleştiriler sıkça yapıldı son dönemde. Siz buna katılıyor musunuz?

Ben bu teze katılmıyorum. Türkiye ekonomisinin beton ekonomisine döndüğü suçlamaları sadece retoriktir. Türkiye'de milli gelirin 3'te birinden fazlasını sanayi üretimi karşılıyor. Türkiye'nin sanayi üretimi artmış olmasa 180 milyar dolar milli gelirden 860 milyar dolar milli gelire nasıl çıkabilirdik? İnsanların 16 yılda refah göstergeleri olan konut satışları, otomotiv satışları ve diğer yaşam standartlarının gelişmesi, kamu hizmetlerinin kalitesinin ve miktarının çok iyileşmesi sadece inşaatla sağlanabilir mi? Mümkün değil. İnşaat sektörü belirginleşti ama sanayi sektörü de ihmal edilmedi. Sonuçta inşaatı yapmak için 250 alt sektör sanayi üretim yapıyor. Türkiye sanayisiyle, tarımıyla, hizmetler sektörüyle bir bütün olarak büyüdü. Bu bir gerçek.

Tekstilci de inşaata girdi mücevheratçı da

Peki neden inşaat sektörü çok öne çıktı?

Ekonomide bazı dönemlerde bazı sektörler yükselir bazı sektörler düşer. 2002- 2013 yılları arasındaki kurun düşük kaldığı ve Türk lirasının aşırı değerlendiği dönemde, inşaat sektörüne yatırımlar çok daha fazla karlıydı ve prim bırakıyordu. O yüzden tekstilcisi, kuyumcusu, gıdacısı, mücevheratçısı herkes inşaatçı olmaya kalktı. Ama biz emir komuta ekonomisine sahip değiliz ve bunlara "Hayır bu sektöre girmeyin" denilemez. O yatırımları yapanlar kazanırken "biz kendimiz kazanıyoruz" diye büyükleniyorlardı. Bugün sıkıntı olunca suçlu başkası mı görülecek? Kaldı ki bugün de imalatçılar özellikle ihracata yönelik olarak imalat yapanlar kur artışından olumlu etkilendiler, durumlarından memnunlar. Ekonomi böyle bir şey, bazı dönemlerde bazı sektörler büyür bazı sektörler sıkıntı çeker. Başka dönemlerde sıkıntı çekenler daha iyi noktaya gelir, dün yükselen sektör sıkıntı çekmeye başlar. Ekonomi dengesini zaman içinde bulur.

Ödemeler sisteminde tıkanıklık var

Şu an piyasalarda durum ne?

Ağustos ayının ilk 15 gününde olan finansal kur atağı karşısında milli birlik ve kenetlenme oluştu. Çünkü halkın dörtte üçü bunun yurt dışı kaynaklı, Türk lirası ve Türkiye ekonomisini

çokerime amaciyla yapilan bir finansal kur saldirisi olduuguna inanmisti. Araya 9 gunluk kurban Bayram tatili girince bu ruh, kenetlenme biraz çözüldü ve söndü. Bayramdan sonra bir anda büyük bir fırsatçı kesim zam yağmuru başlattı ve bir anda piyasalar allak bullak oldu. Tüketici bu zam yağmurundan dolayı tüketimini düşürdü ve tepki gösterdi. Zam yağmurunu yapanlar mevcut stoklarını katlayarak fırsatçılık yaptılar ve döviz kuruyla ilgisi olsun olmasın fahiş kar elde etme arayışına girdiler. Bankacılık kesimi bu süreçte reel sektöre finans musluğunu kapatmaya, yeni krediler vermemeye başladı. Özellikle borcu borçla döndürmeye çalışanlar ve çekinin vadesi gelenler bir anda finansman sıkıntısı içine düştüler. Firmalar çek ödemelerini erteletme arayışına giriştiler. Piyasada ödemeler sisteminde bir kilitleme bir tıkanma süreci meydana geldi. Bu süreç maalesef devam ediyor. Hükümet yeni bir sürece girerek Yeni Ekonomi Programı adıyla orta vadeli programı iddialı bir şekilde ortaya koydu.

Kur düşecek fiyatlar gerileyecek

YEP neler içeriyor?

Bu programın özelliği dengeleme, disiplin ve değişim olarak açıklandı. BDDK bankacılık sistemi üzerindeki kontrollerini arttırdı özellikle yurt dışı kaynaklı finansal tetikçiliğin aracı haline gelen Türk Lirası ile swap işlemlerini sınırlandırdı. Merkez Bankası politika faizini 6.25 gibi dramatik şekilde yüksek bir faiz artırımını ile sıkı para politikası uygulayacağını ve enflasyonu düşürme hedefine odaklandığı mesajını verdi. İşte bu atılan adımlarla bir yeni ekonomik sürece girdik.

Etkisini ne zaman göreceğiz?

Bunun etkisiyle döviz kurunda dolarda 6 liranın altına euro da 7 liranın altına doğru bir gerileme söz konusu oldu. Biz baştan beri hep söylüyoruz Türk Lirasının değeri bu değildi. Merkez Bankasının Türk Lirasının gerçek değerini gösteren reel efektif kur endeksi vardır. Bu endeks Ağustos ayı itibariyle, kur saldırısının başladığı dönemde 0.64'ü gösteriyordu. Yani doların 5 liranın altına inmesi son derece normaldir, makuldür. Bu süreci önümüzdeki birkaç ay içinde gördüğümüz takdirde fiyatlarda da gerileme olacaktır, bankalar faiz oranlarını aşağıya çekmek zorunda kalacaktır ve piyasalarda ödemeler sisteminde yavaş yavaş finans akışı başlayacaktır, hızlanacaktır.

Kamu kuruluşları ve belediyeler hemen ödeme yapmalı

Devlet ne yapmalı?

Devlete önemli bir görev düşüyor. Kamu kesimi özel sektöre yaptırdığı yapım hizmetleri ve tedarik hizmetlerinin karşılığını aylardır ödemiyor. Özel sektör firmaları yapım işleri ve tedarik hizmetlerini kendi cebinden ödeyerek ve borçlanarak yapıyor. SSK primi, gelir vergisi, KDV ödüyor, hammadde ve yardımcı malzemeleri için döviz bazında alımlar yapıyor. Kamu kesimi ve belediyeler özel sektöre yaptırdıkları, hak edişleri yapılmış işlerin bedelini ödemezlerse bu

firmalar nasıl dönecek, nasıl ayakta kalacak? Bundan sonra bu işleri yaptırmayabilir, yatırımları bir müddet durduracağını da ilan etti. Bunlar olması gereken şeyler ama yapılmış işlerin bedelini de ödemesi gerekir. Aksi takdirde bu firmaları iflas ettirirler. Bu firmalar da alt taşeronlarına ödeme yapamazlar, bu zincirleme olumsuz etki oluşturur.

Bankacılık kesimi de hızlı bir şekilde finans kesimine finans akışını başlatmalı. Bir ay içinde yüzde 20'den yüzde 40'a çıkardıkları kredi faiz oranlarını makul seviyelere indirmeleri gerekiyor. Hükümetin ekonomi yönetiminin, BDDK'nın, hazinenin bütün gücüyle bankacılık sistemi üzerinde bu operasyonu, bu işlemleri yaptırması önemli. Finans musluğu kapalı kalmaya devam ederse bu birçok firma açısından zincirleme iflasları beraberinde getirebilir. Kur geriye gitmeye başladı, paniğe kapılmaya gerek yok. Firmalar birbirlerine ödemelerini bir miktar ertelemeye çalışıyorlar ama acilen kamu kuruluşları ve belediyelerin borçlarını ödemesi ve finans kesiminin reel sektöre kredi muslukları bir an önce açması piyasalara adeta can suyu olacak.

Herkes tasarruf yapmalı

Halk "Biz fedakarlık yapalım fakat kamu da harcamalarını sınırlandırсын" diyor. Kamu nasıl masraflarını sınırlayabilir?

Bir kere hepimiz üzerimize düşeni yapmak zorundayız. Şahıslar olarak israf olan harcamalarımızı, giderek konformizme kaçan veya kredi kartı ya da tüketici kredisi borçlanması ile yapılan harcamaları kısmak zorundayız. Şirketler yine aynı şekilde daldan dala atlayarak hesapsız yatırımlarla yaptıkları borçlanmaları azaltmak zorundalar. Kamu da hesapsız harcamalarını azaltmak zorunda. Lükse kaçan binalar, lükse kaçan araçlar, fazlasıyla yapılan idari harcamalar gibi kalemleri tasarruf etmek zorunda. Nitekim hükümet 2019 programı için 76 milyar liralık bir tasarruf rakamı hedefi koydu. Bir miktar daralacağız ama borçlarımızı düzenli şekilde ödeyecek bir yapılandırmayı ortaya koyana kadar.

Türk Lirası bunu hak etmemişti

Önümüzdeki süreç için ne öngörüyorsunuz?

Ne Türkiye ekonomisi bu çalkantılı dönemi hak etmişti ne Türk Lirası 7.20'leri hak etmişti. Nitekim su yolunu bulacak, önümüzdeki birkaç ay içinde güven ortamının yeniden tesis edilmesiyle kur gerçek değerine gelecek. Bankalar para satmak için finans kredi musluklarını açmaya ve faiz oranlarını düşürmeye başlayacaklar. Sonuçta ellerinde biriken sıcak para likit varlıklar onların da canını yakmaya başlayacak. Ümit ederim ki yıl sonuna doğru olumsuz etkiler yavaş yavaş geçecek. Panik yapmayalım, ülkemize olan güveni kaybetmeyelim. Belki borçlarımızı ötelemek zorunda kalacağız, belki alacaklarımızı bir müddet tahsil edemeyeceğiz, belki borçlarımızı yeniden yapılandırmaya çalışacağız... Ama Türkiye ekonomisi öyle bir ekonomidir ki 1970'li yıllardaki krizleri, 1994'teki bankacılık ve döviz kuru krizini, 2001'deki bankacılık döviz kuru krizini, 2008-2009'deki ABD ve AB kaynaklı dünya ekonomik krizini bile

Bankacılık döviz kuru krizini, 2008-2009'daki ABD ve AB kaynaklı dünya ekonomik krizini bile kısa sürede atlatmayı başardı. Krizlere şerbetliyiz. Bir de burada en önemli hususlardan biri de dedikodu yapılmaması. İnsanlar sabahtan akşama kadar bankalar hakkında, rakip firmalar hakkında, sektör hakkında dedikodu üretiyor, kısa bir süre sonra bu dedikodulara kendileri inanmaya başlıyorlar. Ekonominin en sıkıntı duyacağı şey budur. Onun için dedikodu yapmayı, başka firmalar hakkında "iflas ediyor, batıyor" söylemlerini bırakıp işimize bakmamız lazım.

EKONOMİ

Fadıl Akgündüz'den dayısı da şikayetçi

EKONOMİ

Sosyal kooperatifçilik treni bugün kalkıyor

EKONOMİ

Ankara'daki ekmek zammı durduruldu

PAYLAŞ

#Ömer bolat

#Dolar

#Yeni ekonomi programı

#YEP

#Piyasalar

#Faiz

ÖNERİLEN VİDEO

EKONOMİ E-POSTA ABONELİĞİ

Yaşam kalkanı

Direnişin kareleri: Demirden tuzaklar,
kumdan hendekler.

'Rus askerleri arkadaşlarımı acımasızca öldürdü'

Ukrayna'dan gelenler yaşadıklarını anlattı.

15 Temmuz

yenisafak.com/15Temmuz

Kudüs : Bir Şehrin Hikayesi

gzt.com/kudus

Yeni Şafak Seçim

yenisafak.com/secim

Yeni Şafak Ramazan

yenisafak.com/ramazan

Yeni Şafak Spor

yenisafak.com/spor

GZT Lokma

gzt.com/lokma

MOBİL UYGULAMALAR

 Apple Android Windows

Yeni Şafak olarak yayın hayatına başladığımız ilk günden itibaren ülkemizde demokrasinin tüm kurumları ile yerleşmesi, milli irade ve değerlerimizin hakim olması için tüm gücümüzle çalıştık. Bu ülkenin geleceğinin derin sularda boğulup gitmemesi için çaba sarf ettik.

Fırtınalı günlerde sığınılacak bir liman olduk. Bugüne kadar ülkemize yapmış olduğumuz katkıyı bundan sonra da okurlarımızın desteği ile sürdürmeye devam edeceğiz. Her gün Yeni Şafak'la yeni bir umut olacak.

Son Dakika

Haberler

Koronavirüs

Türkiye

Dünya

Bilimsel Gelişmeler

Gündem

Darbe Girişimi

Eğitim

Politika

Yerel Haberler

Dünya

Ortadoğu

Avrupa

Amerika

Asya

Afrika

Antartika

Okyanusya

Özgün

Özgün haberler

Dini Bilgiler

Yemek Tarifleri

Diyet

Spor

Spor Haberleri

Transfer Haberleri

Beşiktaş Haberleri

Galatasaray Haberleri

Fenerbahçe Haberleri

Trabzonspor Haberleri

Futbol

Basketbol

Motor Sporları

Voleybol

F1

Extreme Sporlar

Golf

Güreş

Atletizm

Su Sporları

Salon Sporları

Uzakdoğu Sporları

Diğer

Ekonomi

Türkiye Ekonomisi

Dünya Ekonomisi

Otomotiv

Emlak

İş Dünyası

Basın İlan

İletişim / Harita

+90 212 467 65 00

Maltepe mah. Fetih cad. No 1/1
Topkapı Zeytinburnu İstanbul Türkiye

bip Bip / +90 530 846 00 00

f Facebook

Instagram

Twitter

G+ Google Plus

Pinterest

Youtube

Flipboard

Rss

YASAL UYARI: BIST isim ve logosu "Koruma Marka Belgesi" altında korunmakta olup izinsiz kullanılamaz, ıktibas edilemez, değiştirilemez. BIST ismi altında açıklanan tüm bilgilerin telif hakları tamamen BIST'e ait olup, tekrar yayınlanamaz. Piyasa verileri DirectFN Finansal Veri ve Teknoloji Hizmetleri Ltd. şti. tarafından sağlanmaktadır. BIST hisse verileri 15 dakika gecikmelidir.

Copyright 2017 © Yeni Şafak

Gizlilik Politikası

Kullanım Koşulları

Site Map

Medya Kit

Kurumsal

Bilgi Toplumu Hizmetleri

Hat Sanatı

Resimli cuma mesajları YENİ | Anlamlı, dualı, resimli, hadislerle güzel cuma mesajları ve sözleri

↑
YUKARI

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunundaki amaçlar ile sınırlı ve mevzuata uygun şekilde çerezler kullanılmaktadır. Detaylı bilgi için [çerez politikamızı](#) inceleyebilirsiniz.

